

Kursbeskrivning för kurs inom LLII HT18

Lärosätets namn

Högskolan Kristianstad

Kursens namn

Svenska för lärare åk 1-3, 30 hp (1-30). Ingår i Lärarlyftet II.

Antal högskolepoäng

30 hp

Målgrupp

Du som har en behörighetsgivande lärarexamen som är avsedd för minst åk 1-3 och undervisar i svenska i åk 1-3 utan att vara ämnesbehörig.

Studietakt

Halvfart

Start- och slutdatum

2018-09-03 – 2019-06-09

Antal deltagare (min och max)

Min 10, max 30.

Kursens innehåll och upplägg

Kursen utgår från grundtanken att såväl teorier som studenternas erfarenheter ska diskuteras i perspektiven av lärarens roll och alla elevers möjligheter till delaktighet. En annan grundtanke är att all lärarutbildning som rör elevers tal-, skriv- och läsutveckling ska ses i ett flerspråkighetsperspektiv. En tredje utgångspunkt är att generella lärarkompetenser och ämnesdidaktisk kompetens utgör två sidor av samma mynt. Det handlar alltså om lärares möjligheter att leda arbetsprocesser och skapa ett arbetsklimat som stödjer alla elevers utvecklingsmöjligheter och stärker deras glädje och lust att lära och utvecklas.

Kursen har en stark didaktisk inriktning, det vill säga en inriktning mot ämnesteori, ämnesdidaktik och generella lärarkompetenser med utgångspunkt i aktuella styrdokument som *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet: Lgr 11*. Lärares olika redskap att följa och bedöma barns lärande och utveckling utifrån kunskapskrav för godtagbara kunskaper i slutet av årskurs 3 utgör bärande inslag, liksom klassrumsobservationer samt dokumentation, beskrivning, reflektioner och diskussion av studenternas egen undervisning.

Moment I: Elevers tal-, skriv- och läsutveckling i ett innehålls- och lärandeperspektiv

Momentet innehåller både ett ämne-teoretiskt och ett ämnesdidaktiskt perspektiv. Inom momentet studeras och diskuteras aktuell forskning om elevers tidiga tal-, skriv- och läsutveckling i ett innehålls- och lärandeperspektiv med särskilt fokus på elever i behov av stöd. Det innebär att studenten studerar forskning om hur (olika) elevers väg in i skriftspråket se ut och utvecklas, genom att tala, lyssna, läsa och skriva i ett meningsfullt sammanhang och hur elever på olika sätt kan motiveras och stöttas i sin språkutveckling. Vidare belyses hur ett inkluderande förhållnings-sätt, där alla elever och deras erfarenheter, ses som en tillgång för att stärka en gynnsam språkutveckling och ett väl fungerande klassrumsklimat. Förmågan, och viljan, att tala, läsa och skriva belyses också ur ett demokrati- och genusperspektiv bl.a. genom att analysera samtalsmönster i klassrummet. Vidare studeras och prövas hur samtal i olika konstellationer och klassrumssituationer kan bidra till ökat språkligt stöd för elever i behov av stöd och motivera alla elever att göra sin röst hörd i samspelet i klassrummet. I ljuset av vår tids snabba förändringar i kommunikationsmönster diskuteras kurslitteratur, styrdokument, kursplan, och förankrat i den egna undervisningen, begrepp som multimodalt meningsskapande, ett atomistiskt respektive ett holistiskt förhållningssätt till skriftspråksinlärning, ett vidgat språkbegrepp och meningsskapande som en social process.

Moment II: Muntliga och skriftliga texter och genrer

Elevers möte med olika texter och genrer, såväl muntliga som skriftliga, dokumenteras, analyseras och diskuteras i perspektivet av deras erfarenheter av olika medier och textgenrer liksom lärares uppgift att skapa möjligheter för barn att röra sig i och mellan olika genrer. Sonderande samtal används i den egna verksamheten som ett verktyg för att få fördjupad kunskap om elevers attityd och inställning till läsande och skrivande i och utanför klassrummet. Med utgångspunkt i aktuella styrdokument studeras barnlitteraturens historia, modern barn- och ungdomslitteratur, forskning kring elevers läsförståelsestrategier samt olika sätt att förbereda (t.ex. genom bild- och textanalys), genomföra, dokumentera och utvärdera textsamtal i större och mindre grupper. Detta prövas också i den egna verksamheten. Vidare behandlas pojkars och flickors läsning och textval.

Moment III: Lärares roll i elevers tal-, skriv- och läsutveckling

Inom momentet behandlas den pedagogiska miljöns betydelse och liksom lärares möjligheter att skapa stimulerande pedagogiska miljöer. Lärares betydelse som ledare för arbetet i klassrummet analyseras med utgångspunkt i observationer av den dagliga verksamheten där teorier om lärande och utveckling belyses. Vidare behandlas pedagogens egen retoriska förmåga i den muntliga relationen med elever, kollegor och föräldrar t.ex. genom inspelning av den egna undervisningen och kollegialt samarbete. Även skolbibliotekets betydelse som pedagogisk miljö och som mötesplats för lärande studeras.

Moment IV: Olika sätt att stödja elevers språkutveckling

Inom momentet belyses och diskuteras olika sätt att stödja elevers språkutveckling. Studiet av skriv- och läsmaterial, både tryckta och digitala, kopplas till forskning och beprövad erfarenhet om lärande och språkutveckling. Elevtexter analyseras och diskuteras i studentgruppen för att få fördjupad kunskap om elevens språkliga kunskapsnivå samt hur läraren kan utveckla sin undervisning och stödja den enskilda elevens skrivande. Vidare studeras genrepädagogiken som en modell för ex-

plicit undervisning. Modellering, mini-lektion, par-samtal m.m. används som redskap för att tydliggöra moment eller aktiviteter som är nya eller svåra för eleverna. Informations- och kommunikationsteknologi (IKT) och olika digitala medier studeras, och problematiseras, som redskap för läsande och skrivande i klassrummet. Populärkulturens betydelse för elevers skriftspråkstillägnande, analyser av nyare sätt och forum för att kommunicera t.ex. chatt och olika dataspel studeras utifrån kunskap om elevers tidiga tal-, läs- och skrivutveckling.

Moment V: Språkutvecklande arbete med elever

Med utgångspunkt i verksamheten studeras och diskuteras lärares arbete med elever i år 1-3. Lärardagböcker, videoinspelningar och klassrumsobservationer bildar underlag för fördjupad analys och värdering av olika sätt att bygga stödstrukturer för elevers språkutveckling. Elevtexter och lärares skriftspråksundervisning i vid mening analyseras och diskuteras med utgångspunkt i olika teorier om lärande och språkutveckling med särskilt fokus på flerspråkighet och elever i behov av stöd. Flerspråkighet belyses bl.a. ur ett ämnesintegrerat och tematiskt perspektiv på lärande. Vidare studeras hur arbetet kring ett sammanhållet tema eller arbetsområde kan stödja språkutvecklingen för alla elever, men särskilt elever med annat modersmål än svenska samt elever i behov av stöd. Skolverkets stödmaterial för kartläggning och bedömning, aktuella styrdokument samt forskning kring bedömningsfrågor studeras, analyseras, används och diskuteras i studentgruppen för att utveckla den egna undervisningen. Vidare problematiseras frågor kring summativ och formativ bedömning med utgångspunkt i studenternas egna erfarenheter samt hur formativ bedömning kan användas för att utveckla och konkretisera strategier för att stimulera samtal och underlätta för alla elever att bidra till samtalen i klassrummet. Inom momentet prövas och diskuteras också hur olika kartläggningsmaterial kan användas i arbetet med elevers tal-, skriv- och läsutveckling och som underlag för bedömning och betygssättning i förhållande till gällande kurs- och ämnesplaner. Studenten analyserar Skolverkets kartläggningsmaterial *Nya språket lyfter!* ur ett elev-, föräldra-, lärar-, och arbetslagsperspektiv samt prövar materialet i sin verksamhet.

Arbetet i kursen är problemorienterat och gruppbaserat. Arbetet i grupper utgår från och stöds av föreläsningar, självstudier, nätseminarier, nätdiskussioner och arbete i egen verksamhet.

Former för examination

Kursen examineras genom fem delprov.

Delprov 1 (7,5 hp)

Litteraturstudier-, bearbetning och examination av kurslitteratur. Kurslitteraturen bearbetas och examineras enskilt och i grupp genom litteraturseminarier, fortlöpande diskussioner, skrivuppgifter, observationer m.m. på kursplattformen its learning.

Delprov 2 (4,5 hp)

Analys av multimodalt lärande, elevtexter och läromedel. Skriftlig gruppexamination samt gruppdiskussioner på kursplattformen ligger till grund för analys av multimodala texter, elevtexter samt läromedel.

Delprov 3 (3 hp)

Kartläggning av barns tal-, skriv- och läsutveckling. Enskild skriftlig examination.

Individuellt genomförda observationer av 3 barns tal-, skriv- och läsutveckling där olika kartläggningmaterial prövas och diskuteras som underlag för fortsatt utveckling.

Delprov 4 (7,5 hp)

Redovisning av lärardagböcker, videoinspelningar och klassrumsobservationer. Enskild skriftlig examination. Redovisning av och kritiskt reflekterande diskussion kring planering och genomförande av undervisning (7,5 hp).

Delprov 5 (7,5 hp)

Skriftligt fördjupningsarbete. Individuellt sammanfattande skriftligt fördjupningsarbete av kritiskt resonerande karaktär (7,5 hp).

Lärandemål

Efter genomgången kurs ska studenten

- kunna redogöra för och resonera om aktuell forskning om språkutveckling och lärande samt kritiskt förhålla sig till olika forskningstraditioner på området
- kunna använda, diskutera och problematisera digitala redskap och medier i förhållande till elevers skriftspråktillägnande i klassrummet
- kunna beskriva och resonera kring lärarens roll och den pedagogiska miljöns betydelse för elevers språkutveckling med utgångspunkt i olika teoretiska perspektiv, samt skolans uppdrag att möta alla elever ur perspektiven klass, genus och flerspråkighet
- kunna beskriva och diskutera hur lärarens val av innehåll och arbetssätt kan underlätta respektive försvåra elevers möte med skriftspråket
- kunna beskriva barns olika texter och barns texterfarenheter ur ett utvecklings- respektive genreperspektiv samt resonera kring val av innehåll och arbetssätt som ger elever möjlighet att röra sig i och mellan olika medier och genrer
- kunna presentera och tillämpa olika sätt att dokumentera och stödja elevers språkutveckling och lärande med utgångspunkt i kunskaper om teorier om elevers tal- och skriftspråklärande och egna verksamhetserfarenheter
- kunna presentera och diskutera egna och medstudenternas texter och ge konstruktivt stöd i gensvarsgrupper samt reflektera över detta utifrån kunskaper om vardagligt och vetenskapligt skrivande
- kunna analysera och kritiskt diskutera olika läromedel och olika arbetssätt utifrån kunskap om olika teorier och egna erfarenheter av verksamhet med elever

Undervisningsform

Distans. Kursen är en distanskurs där all undervisning sker via en Internetbaserad kursplattform its learning. Resterande tid utgör själv-, fält- och gruppstudier med nätbaserad kommunikation.

Validering

Validering är en strukturerad process i tre delar; kartläggning, bedömning och be-

slut. Kartläggningen genomförs före eller i samband med kursstart och består av en självskattning. Självskattningen sker i förhållande till kursens lärandemål och innebär att den studerande anger om lärandemålet önskas tillgodoräknas utifrån läst kurs på högskolenivå, gentemot övriga kunskaper och kompetenser eller om lärandemålet ska studeras. Bedömningen görs av kursansvarig utifrån studentens inlämnade dokumentation och i förhållande till fastställda kriterier, det vill säga kursens delprov och lärandemål. Kursansvarigs bedömning ligger till grund för beslut om det finns delar som den studerande redan kan och därmed inte behöver studera. Beslut fattas av programområdesansvarig och meddelas den studerande samt kursansvarig. Mer information finns på www.hkr.se/lararlyftet

Kursansvarig lärare

Camilla Ohlsson, telefon 044-20 33 56, e-post camilla.ohlsson@hkr.se

Kursens lärare

Jonas Asklund har arbetat många år som gymnasielärare och som svensklektor i Tyskland. Han disputerade i litteraturvetenskap 2008 och arbetar med lärarutbildning på högskolorna i Halmstad och i Kristianstad. Jonas har utvecklat nätkurser i barn- och ungdomslitteratur och har lång erfarenhet av distansundervisning.

Eva Borgfeldt har många års erfarenhet av läraryrket, både som lärare i grundskola och vid universitet. För närvarande är hon verksam som lektor inom lärarutbildningen vid Högskolan Kristianstad i tidig läs- och skrivutveckling, multimodalt språk- och kunskapsutvecklande textarbete samt lärares bedömningspraktik.

Mary Ingemansson är folkskollärare med lång yrkeserfarenhet från grundskolans mellanstadium samt fil. dr och lektor i svenska inriktning litteraturvetenskap. Hon arbetar med uppdragsutbildning inom områdena litteraturdidaktik och skolbiblioteksfrågor samt med barn- och ungdomslitteratur i fristående kurser vid Högskolan Kristianstad.

Camilla Ohlsson, universitetsadjunkt i svenska på Högskolan Kristianstad, fil. mag. i litteraturvetenskap med inriktning mot barn- och ungdomslitteratur. Hon har lång erfarenhet av arbete i förskola, skola samt fritidshem och är utbildad 1-7- lärare och fritidspedagog.

Kursutvärdering

Kursutvärdering sker fortlöpande under kursens gång och utifrån olika perspektiv i relation till kursens mål och med tanke på kursens kvalitet. Studenternas helhetsupplevelse av kursens måluppfyllelse diskuteras samt utvärderas genom en skriftlig enkät vid kursens avslutning. Utvärderingen ska ge de deltagande lärarna möjlighet att reflektera över sin egen utveckling i förhållande till de förväntade målen som presenteras i kursplanen samt hur dessa kan relateras till den egna yrkesverksamhetens utveckling. Utvärdering och dess innehållsliga återkoppling ska betraktas som en del av kursens genomförande. Utvärderingsresultatet delges studenterna och uppdragsgivaren samt ingår som underlag för vidareutveckling av kursen.

Studievägledning

Studie- och karriärvägledning erbjuds dig som planerar att börja studera eller som redan studerar vid Högskolan. Välkommen att boka tid på länk nedan för individuella samtal om du har frågor och behöver någon att prata med om utbildningar, studier och karriär.

<https://www.hkr.se/student-pa-hkr/studie--och-karriarvagledning/>

För besökare på campus finns studie- och karriärvägledare i hus 6 efter tidsbokning.

Litteraturlista

- Abrahamsson, Tua, Bergman, Pirkko mfl. (2014), *Tänkarna springer före: att bedöma ett andraspråk i utveckling*. 2 uppl. Stockholm: Liber. (152 s).
- Eckeskog, Helena (2015). *Läsa och förstå: arbete med läsförståelse i tidig läs- och skrivinlärning*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Ehrnlund, I., Ekerstedt, A. (2015), *Explicit undervisning för läs- och skrivutveckling*. Lund: Studentlitteratur. (168 s).
- Fast, Carina (2008), *Literacy: I familj, förskola och skola*. Lund: Studentlitteratur. (168 s).
- Gibbons, Pauline (2013), *Stärk språket stärk lärandet*. 3 uppl. Stockholm: Hallgren & Fallgren. (208 s).
- Harrison, Christine & Howard, Sally (2012), *Bedömning för lärande i årskurs F-5. Inne i "the Primary Black Box"*. Stockholm: Stockholms Universitets förlag. (6 s).
- Ingemansson, Mary (2016) *Lärande genom skönlitteratur*. Lund: Studentlitteratur. 200 s.
- Jönsson, Maria & Öhman, Anders (red.) (2015). *Litteratur och läsning: litteraturdidaktikens nya möjligheter*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Kåreland, L. (2015), *Skönlitteratur för barn och unga: historik, genrer, termer, analyser*. Lund: Studentlitteratur. (248 s).
- Langer, Judith A. (2017), *Litterära föreställningsvärldar: litteraturundervisning och litterär förståelse*. 2 upplagan. Göteborg: Daidalos (243 s).
- Liberg, Caroline (2008), *Läs- och skrivutveckling och ett utökat läraruppdrag. I: Linköping Electronic Conference Proceedings, No. 32*. (12 s). Anmärkning: <http://www.ep.liu.se/ecp/032/004/ecp0832004.pdf>
- Liberg, Caroline, af Geijerstam, Åsa & Wiksten Folkeryd, Jenny (2010), *Utmana, utforska, utveckla! Om läs- och skrivprocessen i skolan*. Lund: Studentlitteratur. (126 s).
- Nilsson, Jan. Wagner, Ulla & Rydstav, Emma (2008), *Vilja och våga. Temaarbete i grundskolans tidigare år*. Lund: Studentlitteratur. (135 s).
- Skolverket (2007), *Att läsa och skriva - beprövad forskning och beprövad erfarenhet*. Skolverket. (115 s). <http://www.skolverket.se>

- Skolverket (2010), *Perspektiv på barndom och lärande: En kunskapsöversikt om lärande i förskolan och grundskolans tidigare år*. (239 s). <http://www.skolverket.se>
- Skolverket (2011), *Kunskapsbedömning i skolan - praxis, begrepp, problem och möjligheter*. Stockholm: Fritzes kundservice. (73 s).<http://www.skolverket.se/publikationer?id=2660>
- Skolverket (2011), *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet: Lgr 11*. (281 s). <http://www.skolverket.se>
- Skolverket (2011), *Nya Språket lyfter! Bedömningsstöd i svenska och svenska som andraspråk för grundskolans årskurs 1-4*. (90 s).<http://skolverket.se>
- Skolverket (2011), *Nya Språket lyfter! Observationsschema för min språkutveckling*. <http://www.skolverket.se>
- Språkrådet (2008), *Svenska skrivregler*. 3 uppl. Stockholm: Liber. (264 s).
- Stensson, Britta (2006), *Mellan raderna: Strategier för en tolkande läsundervisning*. Göteborg: Daidalos. (160 s).
- Wagner, Ulla (2004), *Samtalet som grund – Om den första skriv- och läsutvecklingen*. Stockholm Bonnier Utbildning AB. (130 s).
- Skönlitteratur omfattande cirka 50 sidor tillkommer. Vetenskapliga artiklar omfattande cirka 30 sidor tillkommer.